

فَرم و نـا و ک دوان ل

ئ د بی مندایان داس رزا شوان

ئ د بی مندایان، ئ د ب و هونـر، گرنـترین لقـ ل لقـکانی رـشـبـیری مندایان.. لـ بارـی گرنـگی ئ د بی مندایانـو، شاعـیری بولـگاری (ران بـسلین) دـ: "ئ د ب بـ مندایان، وـکو شیرـی دایـک و هـوای پاک وایـ، کـ پـویستـ هـبن"

ئ د بی مندایان (هـنـراو، چـیرک، شانـ) پـی کـمـمـک پـویستـی و مـرج و بـنـما و پـرـنـسـیپ دـنـسـورت، کـ لـگـ قـناغـکانی مندایـیدا بـگونـجـت و، گوزارشت لـ هیوا و خـون خواستـکانیان بکات.

ئ د بی باشی مندایان، تـنـها لـ بـشی ناوـک و بـها و مـبـست و لـ خـیاـی شیرین نیـ، بـکو فـرمـیش بـش گرنـگی تـرـتی، فـرمـیش شـوازی نووسـین و، زمان و، وـش و رـست وـنـی و رـنگ و، هونـری جوانی رازاندنـو دـگـرـتـو.. پـویستـیش سـرناوی با بـتـکانی ئ د بی مندایان گونـجاوبـن لـگـ ناوـکـی با بـتی نووسـینـکان دا. بـگومان خـیا زـر گرنـگ لـ داهـنان و کاری ئ د بی و لـ هـر کارـکی تردا.. هـموو کارـک لـ پـشدا، بـ خـیا لـ هـشی مـرـقـدا بـرجـستـ دـبـ.

کـواتـ فـرم و نـا و ک، دوو رـگـزی پـکـو نووساوی تـواوکـری ئ د بی مندایان، یا بـبـین دووانـن و دوو گیانـن لـ یـک جـستـدا، لـ یـک جـاکـردنـو و یان زـحمـت.. لـم بارـیـو نووسـری میسـری (ئـحمـد نـجـب) دـ: "پـویستـ دـنیابـین لـ گرنـگی تـواوکـری، لـ نـوان فـرم و نـا و ک دا، کـ بـ هـیچ شـوـیـک لـ یـک جـا ناکـرـنـو، هـریـکـیان تـواوکـری ئـوی تـریانـ، بـبـ یـکـتری ناتـوادـبن.. بـکو پـویستـ بـ پـی پـوـر دروستـکانی ئ د بی مندایان پـکـو و یان بـستـنـو"

لـ ئ د بی چاپـکـراوی مندایانـدا، هـر یـک لـ وـنـ و رـنگـکان و قـوارـی پـیتـکان و شـوـی چاپـکردن و، دیزاین و رازاندنـو و هونـریش، گرنـگی و بایـخـیان هـی، پـویستـ نووسـران و دـزگاکانی چاپـکردن، ئـم راستی و لایـنـش فـرامـش نـکـن.

دـینـو سـر ناوـک، زـر بـ کورتی و بـ چـی مـبـست و بـها ئ د بیـکانی ئ د بی مندایان لـم حـوت کـمـمـیـدا ریزبـند دـکـین:

۱- کـمـمـی بـهای خودی: ئـم یان پـیوـندی بـ خودی کـس خـیـو

هـ.ی.، لـ رووی جـستـایی و هـش و دـروونی و هـسـوکـوتـو، بـ
نمـونـ: تـندروستی، رووخسار، چالاکی، راستگی، گونجان بـ باشی،
گـشـینی، ئارـزوو، خـاگری، بـوابـخـبن، ئـمانـ و چـندین خـسـتی
کـسی تریش هـن.

۲- کـمـای بـهای کـمـایـتی: پـیوـندی بـو خـسـتـانـو هـ.ی.، کـ
لـ کـسانی کـمـدا هـن، لـ پـیوـندی کـانی نـوانیان و، لـ شـوازی
رـفتار و هـسـوکـوتـکردنـان لـگـ یـکـتری دا، لـوانـش: خـشـویستی
و رـز لـ نـوان کـسـوکـار و کـسانی تردا، پـشـکـش کردنی یارمـتی بـ
کـسانی پـویست، هاوکاری، بـخشین، لـبووردن،...هتد.

۳- کـمـای بـهای نیشتمانی و نـتـوا یـتی: ئـمـیان پـیوـندی بـ
هـموو مـرـفـو هـ.ی.، وـکو: هاوبـستـبوون و سـز و خـشـویستی بـ
نیشتمان، شانازی کردن بـ گـل، رـزگرتن لـ داب و نـریت و لـ
کـلـپووری نیشتمانی، ئامادـبوون بـ خـبات کردن و، خـبـختکردن لـ
پـناوی گـل و نیشتمان دا،...هتد.

۴- کـمـای بـهای مـرـفـایـتی: ئـمـش وـکو مـرـفـپـیوـندی بـ
مـرـفـو هـ.ی.، پـیوـستیش نییـ بـ کات و شوـنـو، سوودیشی بـ
هـموان هـ.ی.، لـوانـش: ئازادی، دیموکراتی، یـکـسانی، دادپـروـری،
رـتـکردنـوی رـگـزپـرستی و جیاوزی، ئاشتیخوازی، بانگـش بـ ئاشتی
و پـکـو سازان و ژیان، رووحی یارمـتیدان، ژینگـ و سروشت پارـزی،
چاکـخوازی و پیاوـتی، بـخشنـی،...هتد.

۵- کـمـای بـهای پـروـردـی: ئاراستـکردن و رـنـمایی کردنی
مندان، بـ بـها باـکانی وـکو: دادپـروـری، یـکـتری قبوـکردن،
رـزگرتن لـ کـسانی تر و لـ رای جیاواز، چاندنی رووحی یارمـتیدان،
خـشـویستی، خـنـپـرستی، ویستنی بـرژـوـندی گشتی، هاوکاری،
هاوخـشی، هاوخـمی، رـزگرتن لـ یاسا و دـستوور،...هتد.

۶- کـمـای بـهای خـشـوودی و جوان ویستی: مـرـفـ بـ سروشتی حـزی بـ
خـشی و شادی و، بـ جوانی و قـشـنگی، بـ فرـ رـنگی و رـنگینی،
بـ هـمـچـشـنی هـ.ی.. حـزی بـ یاری و شادی، بـ زـردـخـنـ و
پـکـنـ، بـ گـرانی و شایی و سـما و هـپـپـینـ، بـ بـزم و رـزم
و سوعبـت، بـ جوانی و خـاازانـو و جوان دـرکـوتنـ.. بـ گو و
باخچـ و، بـ دیمـن و سروشتی جوان و سـیرانـ،...هتد.

۷- کـمـای زانستی تیـری: پـیوـندی بـ بـوابوون بـ زانیاریـو
هـ.ی.. بـ داهـنان و بـ رـی زانیاری لـ پـشـکـوتن و خـشی.. وـکو:
خـشـویستی و زانستی، خـشـویستی خـدـرخستن و توانا
دـربـین، ئارـزووکردنی خوـندنـو، ئارـزووکردنی گوـان و داهـنان و

وځو تښی دځین پلین کردنی ئم بهایان، له
 تایبتمندیو به گشتی سردځو... یا له بازنی خوودی
 کسیدو، به بازنی گشتی مرځایتی... بهاکانیش تځکځاو و
 پځو نځیان به یځو هځو... ئځق تځکځکځشن،
 پځویست له هځو روویځو، فځرم و ناوځکی ئځدبی منځان،
 گونځاوبن له گځ قځناغځکانی منځای و... تایبتمندیځکانی هځر
 قځناغځک... نووسین به منځان پځویستی به شارځزایی پځروځردی و
 دځرووناسی منځا و به فځرهځنگی زمانی منځان هځی... نووسین به
 منځان کارځکی زځر هځستیار... پځویست نووسځرانی ئځدبی
 منځان، هځمو مځرج و بندما و پځنسیځکان و ئامانځکانی ئځم
 و داهاتووی منځان له بهرځاو بځرن... چونک منځان بهشځکن له
 ئځم... هځمو داهاتووشن. له م روانځیو، نووسځرانی ئځدبی
 منځان دځ به ئو بزانن کځ چوونځ تځ بن باری چ ئځرکځکی پیرځز و
 چارځنووسازو... به یځ نووسځرانی دځسځز و شارځزا و پسځری ئځدبی
 منځان گځوهځری گران بههان و... له هځمو وځاتځکدا جځی رځزن و،
 ئځرک و رځیان بهرځز دځنرخځن... چونک ئځمان رځځکی گرنځیان هځی
 له گځان و له داهځنن و له دروستکردنی نځو یځکی زځرزانتر و
 داهاتوویځکی گځشتر و شیاوتردا... دروستکردنی مرځقی دروستی
 نایندځش، زځر قورستر له دروستکردنی باځترین بورځ و تاوځر و کځش
 و تځلاری چځند نهځمی.

له بارځی گرنځی رځی نووسځرانی ئځدبی منځان، نووسځری فځرځنسی
 (فځرځنسیس فیدال) دځځځ: "نووسځرانی ئځدبی منځان دځتوانن چځژ و
 خځشی جیهان - بهځکو خودی جیهان - بگځن" ئم قس و بهچوونځی
 فځرځنسیس تځنها به قس و حځز نایځ تی دی، بهځکو بهگراودځکی
 رځشنبیری و شارځزایی و توانای بواری نووسین و کځشش و کاری جدی و
 شځونخونی دځوت له بواری ئځدبی منځان دا.

رځزا شوان

نځرویځ: ۲۰۱۷